

## 50 LET PLANINSKEGA DOMA NA KUMU

TINE LENARČIČ

Letos 5. septembra je poteklo 50 let, odkar je Planinsko društvo Trbovlje slavnostno odprlo svojo drugo planinsko postojanko; prvo je namreč znova postavilo, potem ko je bila predvojna koča na Mrzlici požgana, že leta 1946. Odprlo je namreč obnovljeno planinsko kočo na Kumu (1220 m). Pota do tega trenutka so bila zelo dolga, težavna, na koncu pa tudi uspešna. Menimo, da je prav, da ob tem jubileju na kratko opišemo pot, ki je bila končno 5. septembra 1948 kronana z uspešnim dokončanjem del in otvoritvijo ter začetkom delovanja stalno odprte planinske koče na Kumu.

### PRVI POSKUSI, DA KUM POSTANE PLANINSKI

Kum je bil še izpred Valvasorjevih časov znan predvsem po dveh romarskih cerkvicah, cerkvi sv. Neže, ki še stoji, in po cerkvi sv. Jošta, ki se je leta 1956 morala umakniti, da je RTVS lahko na tem mestu zgradila TV stolp. Najmnožičneje obiskujejo Kum že več stoletij za Jernejevo, na tako imenovano kumsko nedeljo, zadnjo nedeljo v avgustu. Takrat pridejo številni obiskovalci, predvsem romarji, z Dolenjske, pa tudi iz Zasavja ter drugih krajev. Neposredno pod cerkvijo sv. Neže je na južni strani že od nekdanje stala mežnarija, ki so jo občasno uporabljali tako za začasno zavetišče kakor ob različnih priložnostih tudi za točilnico.

Podrobnejših podatkov o delovanju planinske organizacije v prvih letih tega stoletja za območje Kuma ni bilo mogoče zaslediti. V Planinskem vestniku iz leta 1905 je razvidno, da je deželni zbor Kranjske odobril Osrednjemu društvu SPD Ljubljana v letu 1905 za popravilo vodnjaka na Kumu primerno podporo. Iz tega sledi, da je slovenska planinska organizacija že v tistih letih le sodelovala pri delih na Kumu. Njen cilj je bil, da bi planinci le bili deležni oskrbe in zavetja med svojim zadrževanjem na Kumu. Leta 1912 novo ustanovljena podružnica SPD Trbovlje je sicer prirejala izlete tudi na Kum, vendar kakšnega objekta ali prostora v mežnariji niso imeli.

Ko je podružnica SPD Trbovlje leta 1928 po premoru znova oživela, pa so odborniki skupno s članstvom začeli razmišljati o ureditvi planinskega zavetišča na Kumu. Vrh je postajal iz leta v leto tudi po planinski plati vse bolj zanimiv, privlačen in obiskan. Zato se je njen odbor kmalu po oživitvi dela te podružnice obrnil na veleposestnika **Andreja Jakila** v Krmelju s prošnjo, da bi dal možnost za uporabo lovske koče v Lontovžu pod Kumom. Ta koča je bila sprva last ljubljanskega župana **Ivana Hribarja**, kasneje pa jo je odkupil Jakil, ki je bil hkrati lastnik obsežnih gozdov na območju Kuma. Do dogovora ni prišlo, ker je Jakil postavljaj nesprejemljive pogoje. To lovsko kočo je kasneje odkupilo Smučarsko društvo Kum-Trbovlje.

SPD Trbovlje pa je še naprej računalo na ureditev zavetišča na Kumu. Z denarnim prispevkom je pomagalo gradbenemu odboru za zgraditev ceste od mostu čez Savo v Trbovljah do Dobovca. Ta je bila leta 1937 dejansko tudi zgrajena, do vrha Kuma pa so jo dogradili šele leta 1957 zaradi gradnje TV stolpa.

### BIVAK V SOBICI MEŽNARIJE

Čeprav je podružnica SPD Trbovlje večkrat spodletelo pri dogovorih za ureditev zavetišča na Kumu, s tem svojim prizadevanjem ni odnehala. V stikih so bili s Posavsko podružnico SPD v Zidanem mostu, v katere planinski okoliš je po sklepu glavnega odbora SPD v Ljubljani sodil vrh Kuma, prav tako pa so bili večkratni pogovori s cerkvenimi oblastmi tako na Dobovcu kakor tudi v škofijskem ordinariatu v Ljubljani. Končno je bila sklenjena najemna pogodba za sobico v tedanji mežnariji. Ta je služila planincem za zavetišče in prenočišče. Gospodar je bil po planinski plati **Efrem Pavlič**, oskrbo pa je nudil mežnar **Miha Jamšek**. Soba v zimskem času ni bila uporabna, ker ni bila kurjena, zato tudi ni bilo prenočevanj.

SPD Trbovlje od tega zavetišča praktično ni imelo nobenega dohodka, vendar je najemnino kljub temu plačevalo. V isti zgradbi je imel leta 1938 zagrebški Ski klub v najemu sobico za svoje člane in tudi za ostale planince iz Zagreba oziroma Hrvaške.

Odborniki in članstvo so se odločili, da zgradijo na Kumu lastno planinsko kočo, in sicer v dolinici pod cerkvijo sv. Jošta na Kumu. Vendar temu lastnik zemljišča pa tudi sosed Jakil ni bil naklonjen. Toda Jakil je nekoliko popustil s tem, da naj bi si trboveljski planinci zgradili svojo planinsko kočo na manjši parceli pod travnikom na severni strani vrha. Iz podružnice SPD Trbovlje so si lokacijo ogledali in se zanjo odločili **Ante Beg**, **Avgust Kostanjšek**, **Jože Hauck**, **Franc Šetinc** in **Drago Radej**. Zaradi okupacije leta 1941 do okupa parcele in tudi do gradnje planinske koče ni prišlo.

Omeniti je treba tudi to, da je zadnja leta pred začetkom druge svetovne vojne na severni strani vrha Kuma oziroma pod cerkvijo sv. Neže župnik **Lojze Pavlič** postavil počitniški dom, ki naj bi bil namenjen semenišnikom. Ta dom pravzaprav nikoli ni bil dograjen. Imenovali so ga Pavličev dom.

### Z ODLOČBO DODELJENI OBJEKTI

Po končani vojni leta 1945 je bilo cerkveno premoženje podržavljeno, prav tako tudi obširni gozdovi in zemljišča **Andreja Jakila**. Ministrstvo za kmetijstvo LRS, oddelek za agrarno reformo, je sprva sklenilo, da obe koči, to je mežnarijo z gostilno in njeno depandanso ter okoli dva hektara planinskih pašnikov, dodeljuje v upravljanje Planinskemu društvu Slovenije, podružni-



Vrh Kuma, kjer je morala po svetovni vojni ena cerkev odstopiti prostor televizijskemu pretvorniku.

ci v Trbovljah. Na ta sklep se je KLO Dobovec pritožil in njegovi pritožbi so pristojni organi ugodili. Ti so nameravali na Kumu odpreti gostilno, da bi si na ta način zagotovili dohodke. Trboveljska planinska organizacija pa se je zavzemala za to, da naj bo na Kumu planinska postojanka s planinskim načinom oskrbovanja. Delegacija PD Trbovlje je na II. planinski skupščini v Ljubljani 15. 12. 1946 vložila pritožbo oziroma protest proti ugoditvi pritožbe KLO Dobovec. V delegaciji so bili Ante Beg, **Slavo Šentjunc** in **Tine Lenarčič**. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je z odločbo z dne 29. 7. 1947 odločilo, da dobi objekte na Kumu Planinsko društvo Slovenije, podružnica Trbovlje. S tem je končno potrdilo sklep okrajne komisije pri OLO Trbovlje, na katerega je dal soglasje tudi odbor za planinstvo in alpinistiko pri Fizikturni zvezi Slovenije.

Še preden je bila zadeva z lastništvom oziroma upravljanjem objektov na Kumu v celoti razjasnjena, je upravni odbor PD Trbovlje dne 8. 11. 1946 sklenil, da je treba začeti pripravljala dela za obnovo oziroma adaptacijo dveh zgradb na Kumu, to je bivše mežnarije in depandanse. Pripravljala dela so vodili **Slavo Šentjunc** kot predsednik PDT, **Viktor Simčič**, **Leopold Majdič st.**, **Tone Škoberne**, **Tine Lenarčič**, **Ivan Golob**, **Mato Škoberne**, **Janez Novak**, **Franc Šetinc**, **Ivan Rovšnik**, **Oskar Zakonšek**, **Jože Pungerčar** in drugi.

Prva množičnejša akcija je bila 17. 8. 1947, ko je 46 prostovoljnih delavcev – članov PD Trbovlje opravilo 320 ur prostovoljnega dela. Počistili so navlako v kletih, popravili vrata in okna, zasilno prebelili vse prostore in opravili še druga nujna dela. Delo je oviralo pomanjkanje potrebnega materiala. Del vrat in oken so na novo vzdali, namestili so ključavnice, ometali stene in stropove, postavili so nove klopi in mize, obnovili peč, v celoti pa so pokrili streho z novimi salonitnimi ploščami. Delali so vse naslednje dni. Neuradna otvoritev planinske kočje PD Trbovlje na Kumu je bila 24. avgusta 1947.

## PLANINSKA KOČA JE ODPRTA

Druga množičnejša delovna akcija je bila 14. oktobra 1947. Takrat je bilo treba znositi z Dobovca na Kumu dosti gradbenega materiala, predvsem les za obnovo depandanse in drugih prostorov. Tokrat so se še posebej izkazali dijaki trboveljske gimnazije. Dela so potekala še vse nadaljnje mesece vse do uradne otvoritve planinske kočje na Kumu 5. septembra 1948. Planinsko društvo Trbovlje je tako v kratkem času – pa tudi v času burnih dogodkov v tem letu – odprlo že drugo svojo planinsko postojanko; prvo so odprli že leta 1946 na Mrzlici (1122 m).

Na dan otvoritve se je na Kumu kljub slabemu vremenu zbralo mnogo planincev in domačinov iz bližnje in daljne okolice. Slavnostni in otvoritveni nagovor je imel predsednik PD Trbovlje **Slavo Šentjunc**, ki je kočjo nato tudi odprl. V svojem govoru je orisal potek obnavljanja in opremljanja kočje na Kumu, posebej pa je pohvalil zelo delavne odbornike in članstvo PD Trbovlje, pa tudi delavce rudniškega zunanjšega obrata in gimnazije. Za obnovo je prispevala PZS 30.000 dinarjev (odbor za planinstvo in alpinistiko). Osrednjo planinsko organizacijo je na otvoritvi zastopal **dr. Arnošt Brilej**, hrvaške planince pa **Gerhard Ledič** iz Zagreba.

Planinska postojanka na Kumu je bila stalno oskrbovana. Prva oskrbnika sta bila **Miha Jamšek** in njegova žena **Ančka**. Ta dva sta že prej vodila gostilno v mežnariji, pa tudi stanovala sta v tej zgradbi. V koči je lahko prenočilo 10 do 15 planincev. V naslednjem letu 1949 je bila obnovljena še depandansa, kjer je bilo pridobljenih nadaljnjih 26 ležišč, deloma v dveh sobah, deloma na skupnem ležišču. Planinsko postojanko na Kumu sta vodila po društveni plati kot gospodarja **Viktor Simčič** in **Mato Škoberne**.

## PRENOS IMETJA NA NOVO PD

Na seji upravnega odbora PD Trbovlje dne 20. maja 1948 je bilo sklenjeno, da društvo predlaga plenumu takratnega odbora osrednje planinske organizacije, da bi v Trbovljah ustanovili še eno planinsko društvo. Do ustanovitve tega društva je dejansko tudi prišlo 5. julija 1950. Ustanovni občni zbor je bil na prostem, na dvorišču bivše novo zgrajene kopalnice z dvorano pri takratnih osrednjih rudniških delavnicah. Potem ko se je novo ustanovljeno društvo PD Kum-Trbovlje konstituiralo, so mu 25. 8. 1950 pooblašteni odborniki PD Trbovlje predali obnovljeno planinsko kočjo na Kumu skupno z depandanso, vso opremo, zalogami hrane in pijače ter denarjem itd. brez kakršnekoli odškodnine ali pogojev. V kasnejših letih je PD Kum-Trbovlje svojo planinsko kočjo nadzidalo, dozidalo in v celoti obnovilo, opremilo in leta 1952 napeljalo še elektriko.

Pojavljale so se seveda tudi hude težave v različnih oblikah, ki pa so jih zavzeti odborniki skupaj s članstvom in s pomočjo različnih podjetij postopoma odpravljali. Sedaj je planinski dom na Kumu nadvse skrbno urejen, odlično oskrbovan in tudi zelo dobro obiskan.